

MISSIV

För kännedom
Enligt sändlista

NSV, Nämnden för samverkan
kring socialtjänst och vård

Samverkan kring stöd till barn och unga

Regionens revisorer har låtit Qualitarium AB genomföra en granskning i syfte att ge underlag för att bedöma om NSV-nämnden säkerställer att arbetet med att tillvarata synergier inom området stöd till barn och unga, bedrivs ändamålsenligt och effektivt.

Den sammanfattande bedömningen är att nämnden inte i tillräcklig grad säkerställer att arbetet bedrivs ändamålsenligt och effektivt. Denna bedömning grundar sig i huvudsak på nämndens bristfälliga målstyrning och uppföljning av Länsstyrgruppens uppdrag från 2021, inklusive projektet *Tillsammans för barnens bästa*. Projektet utgör kärnan i det granskade området.

Den gemensamma målbilden för *Tillsammans för barnens bästa* beslutades för perioden 2021-2023 och antogs även av länets kommuner. Arbetet har fortsatt under 2024 utan ett formellt politiskt beslut. Projektet bedrivs utan en tillräcklig tydlig styrning från nämndens sida, vilket i sin tur utgör en risk för att arbetet pågår utan politisk förankring.

Det finns behov av att förtydliga nämndens mål och önskat resultat inom området för att uppnå en mer effektiv politisk styrning. Bristen på strukturerad måluppföljning gör det svårt att fullt ut bedöma effektiviteten och resultaten av nämndens arbete med att tillvarata synergier inom området för stöd till barn och unga.

Av rapporten framgår att det pågår värdefullt arbete för att utveckla samverkan kring barn och unga. Inte minst värdesätts den möjlighet som har skapats genom att involvera skolchefsnätverket.

Revisorerna ställer sig bakom de rekommendationer som framförs i rapporten.

Vi begär svar från NSV-nämnden med uppgifter om verkställda och planerade åtgärder senast 8 maj 2025.

Catharina Fredriksson
ordförande

Gustaf Wachtmeister
vice ordförande

MISSIV

Sändlista

Regionstyrelsen

Magnus Johansson, regiondirektör

Titti Kendall, verksamhetschef läns gemensamt regionalt stöd

Marina Arkkukangas, FoU-chef

Magnus Johansson, hälso- och sjukvårdsdirektör

Samtliga kommunrevisioner i Sörmland

UNDERSKRIFTSSIDA

**Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:**

QUALITARIUM

Revisionsrapport

Granskning av samverkan kring stöd till barn och unga

Region Sörmland, Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

Oktober 2024

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Inledning.....	5
2. Granskningens bakgrund	5
3. Svar på kontrollfrågor	6
4. Granskningens resultat	15
Bilaga 1 – beslut om den gemensamma målbilden i kommunerna.....	18

Sammanfattning

Region Sörmlands revisorer har uppdragit åt Qualitarium AB att genomföra en fördjupad granskning med syftet att bedöma om nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård säkerställer att arbetet med att tillvarata synergier inom området stöd till barn och unga bedrivs ändamålsenligt och effektivt.

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård **säkerställer inte i tillräcklig grad** att arbetet med att tillvarata synergier inom området stöd till barn och unga bedrivs ändamålsenligt och effektivt. Det huvudsakliga fokuset ligger på nämndens bristfälliga målstyrning och uppföljning av Länsstyrgruppens uppdrag från 2021 inklusive projektet *Tillsammans för barnens bästa*, som utgör kärnan i det granskade området.

Målbilden för projektet *Tillsammans för barnens bästa* gällde 2021–2023, men arbetet fortsätter under 2024 utan ett formellt politiskt beslut. Projektet bedrivs utan en tillräckligt tydlig styrning från nämndens sida, vilket i sin tur utgör en risk för att arbetet pågår utan politisk förankring.

Vi har även uppmärksammat att de deltagande kommunernas beslut om samma målbild kan utgöra en risk för att liknande problematik uppkommer i kommunerna och att verksamheterna bedriver ett arbete som saknar politisk förankring.

Det finns behov för att förtydliga nämndens mål och önskat resultat inom området för att uppnå en mer effektiv politisk styrning. Bristen på strukturerad måluppföljning gör det svårt att fullt ut bedöma effektiviteten och resultaten av nämndens arbete med att tillvarata synergier inom området stöd till barn och unga.

Nämnden har inte följt upp de uppdrag som Länsstyrgruppen fick 2021, där projektet *Tillsammans för barnens bästa* utgör ett av uppdragen.

Nämndens uppföljning om projektet och dess mål bedöms inte vara tillräcklig. Uppföljning av projektet *Tillsammans för barnens bästa* sker i tillräcklig grad på operativ nivå genom regelbundna rapporter till styrgruppen.

Nämnden har tillsett att det finns en ändamålsenlig organisation och tydlig ansvarsfördelning för arbetet inom förvaltningen. Samtidigt saknas det tydlighet i regionens förhållande med de deltagande kommunerna inom projektet *Tillsammans för barnens bästa*.

Nämnden saknar tillräcklig kontroll som säkerställer att eventuella avvikelser från mål i arbetet med samverkan för att stödja barn och unga upptäcks. Avsaknaden av systematisk uppföljning gör att nämnden saknar underlag för att kunna bedöma om målen har uppnåtts och om det pågående arbetet bidrar till måluppfyllelse i framtiden.

Samtidigt vill vi framhålla att det pågår mycket värdefullt arbete för att utveckla samverkan kring barn och unga. Inte minst värdesätts den möjlighet som har skapats genom att involvera skolchefsnätverket.

Efter genomförd granskning rekommenderar vi nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård att

- initiera ett ärende för att besluta om och i så fall i vilken form och med vilka mål projektet *Tillsammans för barnens bästa* ska fortsätta.
- säkerställa att projektet *Tillsammans för barnens bästa* följs upp i förhållande till projekt- och effektmålen.

- följa upp Länsstyrgruppens arbete med de uppdrag som getts 2021.
- förbättra sin målstyrning genom att förtydliga målbilden och önskat resultat för projektet *Tillsammans för barnens bästa*.
- i samband med förtydligandet av nämndens mål säkerställa rutiner för systematisk uppföljning av målen och därmed av det granskade ansvarsområdet.
- säkerställa att roller och ansvar förtydligas mellan regionen och kommunerna som involveras i projektet *Tillsammans för barnens bästa*.

1. Inledning

Region Sörmlands revisorer har uppdragit åt Qualitarium AB att genomföra en fördjupad granskning med syftet att bedöma om nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård säkerställer att arbetet med att tillvarata synergier inom området stöd till barn och unga bedrivs ändamålsenligt och effektivt.

För att ge svar på granskningens övergripande syfte ska följande revisionsfrågor besvaras:

1. Hur har det beslutade styrdokumentet *Tillsammans för barnens bästa* implementerats? Har arbetet följts upp, inklusive uppdraget från 2021 till Länsstyrgruppen?
2. Vilka mål har nämnden beslutat som berör området samverkan kring stöd till barn och unga och har dessa mål uppnåtts?
3. Har nämnden utformat en ändamålsenlig organisation för samverkan kring stöd till barn och unga? Finns det strukturer för samverkan mellan berörda aktörer (skola, BUP, vuxenpsykiatri och primärvård)?
4. Har nämnden säkerställt att ansvarsfördelningen är tydlig mellan aktörerna och inom organisationen?
5. Hur följs arbetet upp med samverkan för att stödja barn och unga? Finns det tillräcklig kontroll som säkerställer att eventuella avvikelser från mål upptäcks och finns det rutiner för hur nämnden ska agera i dessa situationer?
6. Vilka konkreta insatser har det gjorts inom området och vilka konkreta resultat har uppnåtts inom området?

1.1 Metod

Granskningen har genomförts med hjälp av dokumentstudier och intervjuer. Intervjuer har genomförts med nämndens presidium, med tjänstepersoner på FoU i Sörmland, bland annat projektledarna som arbetar med projektet *Tillsammans för barnens bästa*. Vi deltog även vid styrgruppens möte den 27 augusti och diskuterade projektet med bland annat följeforskarna.

1.2 Avgränsningar

Granskningen avser 2024 års verksamhet inom nämnden för samverkan kring socialtjänst och vårds ansvarsområde.

1.3 Revisionskriterier

- Kommunallagen (2017:925)
- Regionens relevanta styrdokument (reglemente, nämndens verksamhetsplan, mm)

1.4 Ansvarig nämnd

Ansvarig nämnd är nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård.

1.5 Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring har skett genom Qualitariums interna kvalitetssäkringssystem. Rapporten har även varit föremål för faktagranskning utförd av de intervjuade personerna.

2. Granskningens bakgrund

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård har bland annat ansvar för att tillvarata de synergier som ligger i att samverka i hela regionen mellan de olika huvudmännen och att förbättra kvaliteten inom berörda verksamheter för att skapa ett län med så likvärdig service som möjligt inom berörda områden.

År 2017 genomförde revisorerna en granskning om nämndens arbete med att säkerställa att synergier som ligger i att samverka i hela regionen och som leder till en så likvärdig service som möjligt i fråga om stöd till barn och unga tillvaratas. Granskningen visade på några brister, bland annat att nämnden inte hade fastställt riktlinjer för huvudmännen och/eller rekommendationer i principiella frågor gällande stöd till barn och unga och inte heller hade tydliggjort ansvarsfördelningen mellan huvudmännen.

3. Svar på kontrollfrågor

Utifrån det granskade materialet och de genomförda intervjuerna redovisas svaren på granskningens kontrollfrågor i detta kapitel.

Avsnitten är uppdelade i en del som beskriver våra iakttagelser och en del som återger våra kommentarer, bedömningar och eventuella rekommendationer.

Svaren på kontrollfrågorna ligger till grund för våra bedömningar kopplade till granskningens huvudfråga och syfte.

3.1 Hur har det beslutade styrdokumentet "Tillsammans för barnens bästa" implementerats? Har arbetet följts upp, inklusive uppdraget från 2021 till Länsstyrgruppen?

Iakttagelser

Implementering av målbilden

Tillsammans för barnens bästa är ett gemensamt utvecklingsprojekt mellan Region Sörmland och länets nio kommuner. Den gemensamma målbilden är att alla barn och unga i Sörmland ges möjligheter till en god fysisk och psykisk hälsa, genom en god och trygg uppväxt utifrån varje barns behov. Målbilden anger vidare att samverkan ska ske med ett helhetsperspektiv kring barnens hälsa.

Styrdokumentet som är beslutat gäller för åren 2021-2023. Efter projekttidens slut har arbetet fortsatt. Något beslut om att projektet ska fortsätta efter 2023 har inte fattats av nämnden. Enligt intervjuerna ska frågan ha hanterats av Länsstyrgruppen, men något formellt beslut har inte fattats där heller.

Projektet har finansierats via statsbidrag och det sträcker sig fram till december 2024. Medlet används för anställning av två projektledare.

Utvecklingsarbetet pågår genom att en samverkansmodell håller på att tas fram och genom olika pilotprojekt. Den senaste tiden har stort fokus lagts på att ta fram ett utkast till samverkansmodell som i skrivande stund är ute på remiss hos kommunerna och hos regionens berörda verksamheter. Samverkansmodellen beskriver grundläggande förutsättningar för samarbetet kring barnen, de olika aktörernas ansvar i detta arbete, de gemensamma syn- och arbetssätten och verktygen samt modellens lednings- och styrningsstruktur. Samverkansmodellen förväntas bli klar under 2024.

Inom ramen för *Tillsammans för barnens bästa* pågår det också ett antal pilotprojekt för att testa nya sätt att samverka på.

Länsstyrgruppens uppdrag

Som en följd av beslutet om en gemensam målbild i regionen gav nämnden Länsstyrgruppen i december 2021 i uppdrag att, i samarbete med skolchefsnätverket i regionen

- ta fram förslag på en länsövergripande samverkansmodell för tidiga och samordnade insatser för barn och unga,
- ta fram förslag på ett samlat hälsovårdsprogram för barn och unga
- samt att se över de överenskommelser som finns mellan huvudmännen så att de är i linje med FN:s konvention om barnens rättigheter samt den gemensamma målbilden *"Tillsammans för barnens bästa"*.

Länsstyrgruppen antog i maj 2021 ett projektdirektiv för *Tillsammans för barnens bästa*¹ (härefter "Projektdirektivet"). Av direktivet framgår bland annat att arbetet ska ske i regionens projektmodell men som ett utvecklingsarbete för att säkerställa att processerna inte tar slut när projektiden löper ut.

Gällande uppdraget att ta fram förslag till ett samlat hälsovårdsprogram för barn och unga, har arbetet pausats på grund av att det beslutades om ett nationellt arbete kring detta. Det nationella arbetet pågår nu på Socialstyrelsen och Skolverket och även Region Sörmland deltar i detta. Någon dokumentation om beslutet att pausa arbetet finns inte och det finns inte heller en beslutad tidsplan för om och i så fall när detta arbete ska återupptas i regionens regi. Enligt information som framkom under granskningen har frågan diskuterats i mars 2020 och i november 2021 i samband med workshops där nämnden, Länsstyrgruppen och skolchefsnätverket deltog.

Gällande uppdraget att se över befintliga överenskommelser, pågår detta löpande då befintliga överenskommelser löper ut och ska förnyas. Någon dokumentation om översynen finns inte, vilket gör det svårt att få en överblick över hur stor del av översynen som är genomfört.

Uppföljning av Länsstyrgruppens uppdrag

Nämndens beslut från 2021 om att ge Länsstyrgruppen uppdraget som beskrivs ovan innehåller inget direktiv om uppföljning ska ske och i så fall när och hur detta ska rapporteras till nämnden. Nämnden har inte fått och inte efterfrågat återrapportering om uppdraget till Länsstyrgruppen från 2021.

Uppföljning av arbetet med Tillsammans för barnens bästa

Projektdirektivet som Länsstyrgruppen beslutade om anger att *"Vid projektets avslut 2023 lämnas resultat och leverans över till projektbeställare som då har det övergripande ansvaret för att resultatet implementeras i permanent verksamhet. Även restlista med återstående arbete lämnas till ovanstående för vidare beslut och planering."*² Granskningen visar att någon återrapportering inte gjordes i samband med att beslutet upphörde att gälla 2023 utan detta kommer att ske först 2024.

Nämnden får information om det pågående arbetet med projektet *Tillsammans för barnens bästa* genom Länsstyrgruppens minnesanteckningar, som nämnden hanterar som ett anmälningsärende. Enligt minnesanteckningarna fick Länsstyrgruppen information om att *"Arbetet med Tillsammans för barnens bästa är i full gång"* i november 2022. Efter detta datum finns inga noteringar om arbetet i Länsstyrgruppens minnesanteckningar.

Det finns en styrgrupp för projektet *Tillsammans för barnens bästa*. Styrgruppen för minnesanteckningar vid sina sammanträden. Dessa anteckningar delges inte nämnden rutinmässigt.

Enligt Projektdirektivet för utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa* ska *"processledaren ansvara för att göra en planering för uppföljning och rapportering av projektet och pågående*

¹ Projektdirektiv *Tillsammans för barnens bästa*, beslutat 2021-05-04 av Länsstyrgruppen, diarienummer saknas.

² Projektdirektivet, sidan 6.

process”³. Projektledarna lämnar månadsvis statusrapporter till styrgruppen enligt Region Sörmlands mall. I statusrapporterna beskrivs bland annat pågående aktiviteter, ekonomi, tidplan och risker. I det urval av statusrapporter som vi har tagit del av ges inte uttalande om måluppfyllelse. Någon liknande regelbunden rapportering till Länsstyrgruppen eller till nämnden sker inte från projektledarna.

Projektledarna har genomfört två arrangemang (2021 och 2023) där NSV, bildningsnämnderna i kommunerna, Länsstyrgrupp och skolchefsnätverk deltog. Resultatet av workshoparna i 2021 sammanställdes också i ett dokument som delgavs styrgruppen och deltagarna.

Det gjordes en kortare uppföljning av projektmålen i slutet av 2023. Kopplat till *Tillsammans för barnens bästa* publicerades i april 2022 en rapport med titeln ”*Samverkan i Sörmland. Kartläggning av tre pågående samverkansmodeller för barn och unga i Sörmland*”. Projektet *Tillsammans för barnens bästa* har också följts upp genom två forskningsrapporter, där delrapport 1 publicerades i juni 2022 och delrapport 2 i mars 2023. I rapport 2 framgår att dessa uppföljningars fokus är ”*processen, framgångar, risker och hinder, förbättringsmöjligheter samt förutsättningen att fortsätta utvecklingsarbetet*”⁴ snarare än de målen som anges i Projektdirektivet.

I december 2024 planeras en muntlig återrapportering till nämnden.

Kommentarer och bedömningar

Arbetet med *Tillsammans för barnens bästa* pågår. En samverkansmodell håller på att tas fram och det pågår också flera pilotprojekt inom ramen för detta arbete. Samverkansmodellen är dock fortfarande i utvecklingsfasen och den slutgiltiga versionen förväntas bli klar först i slutet av 2024.

Granskningen visar att projektet *Tillsammans för barnens bästa* fortsätter oförändrat efter projekt-tidens slut utan ett formellt politiskt beslut därom. Detta utgör en risk för att arbetet inte följer de politiska önskemålen inom området.

Nämndens uppföljning av uppdraget som Länsstyrgruppen fick 2021 bedömer vi vara bristfällig. Det saknas återrapportering till nämnden i förhållande till uppdraget från 2021 och det saknas också en tidsplan för detta.

Länsstyrgruppens uppdrag från nämnden att ta fram en länsövergripande samverkansmodell för tidiga och samordnade insatser för barn och unga pågår genom projektet *Tillsammans för barnens bästa*. Samtidigt bedömer vi att nämnden inte följer projektet i tillräcklig grad. Det saknas en systematisk måluppföljning i relation till de mål som beslutats av nämnden. När det gäller det samlade hälsovårdsprogrammet, visar granskningen att arbetet har avstannat utan en tydlig tidsplan för om och i så fall när detta arbete ska återupptas. Detta gör att det är svårt att avgöra om och i så fall när och hur programmet kommer att tas fram regionalt och därmed hur Länsstyrgruppen kan fullgöra denna del av uppdraget. Den löpande översynen av överenskommelser mellan huvud-männen pågår, men det saknas dokumentation om arbetet, vilket innebär att det inte finns en tydlig bild av hur långt arbetet har fortskridit.

Samtidigt bedömer vi att projektet *Tillsammans för barnens bästa* följs på den operativa nivån av projektledarna genom regelbundna återrapporteringar till styrgruppen. Även om avrapporteringen till projektbeställaren är försenad bedömer vi att dessa rapporter innehåller tillräckligt underlag för styrgruppen att kunna följa projektet. Följeforskningen bidrar till projektets utveckling men inte i förhållande till måluppfyllelse och som underlag till beslut på strategisk nivå om projektet.

³ Projektdirektivet, sidan 9.

⁴ *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland, Följeforskning om utvecklingsarbetet*, Delrapport 2, sidan i.

Rekommendationer

Grundat på de analyser och bedömningar som beskrivs ovan rekommenderar vi nämnden att:

- initiera ett ärende för att besluta om och i så fall i vilken form och med vilka mål projektet *Tillsammans för barnens bästa* ska fortsätta. I beslutet bör även tydligt framgå när och hur nämnden och andra intressenter ska få återsrapportering om projektet och dess måloppfyllelse.
- följa upp Länsstyrgruppens arbete med de uppdrag som getts Länsstyrgruppen 2021.
- säkerställa att projektet *Tillsammans för barnens bästa* följs upp i förhållande till projekt- och effektmålen.

3.2 Vilka mål har nämnden beslutat som berör området samverkan kring stöd till barn och unga och har dessa mål uppnåtts?

lakttagelser

Målbild för samverkan

Sedan den förra revisionsgranskningen som genomfördes 2017 har regionen och samtliga länets nio kommuner⁵ beslutat om en gemensam målbild som benämns *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland*.

Den beslutade målbilden gäller för åren 2021-2023. Enligt intervjuerna har det dock hela tiden varit underförstått att arbetet skulle pågå under längre tid, vilket man menar framgår av formuleringarna i såväl den beslutade målbilden, i Länsstyrgruppens uppdragsbeskrivning och i Projektdirektivet.

Målbilden är formulerad på ett generellt sätt och den anger inga mätbara mål, vilket enligt flera intervjuade parter har varit nödvändigt för att säkra bred uppslutning från samtliga deltagande kommuner. Beslutet i Region Sörmland om målbilden beskriver inte hur uppföljning ska ske.

När nämnden 2021 gav uppdraget till Länsstyrgruppen förtydligades målbilden genom att ange projektmålen.

Projektmål

- I Sörmland finns en länsövergripande samverkansmodell för tidiga insatser för barn och unga - Ett implementeringsarbete av samverkansmodellen är påbörjat - En plan för fortsatt implementering och uppföljning av samverkansmodellen finns tillgänglig.

Länsstyrgruppen i sin tur beslutade i maj 2021 om Projektdirektivet där utvecklingsarbetets effektmål (tillsammans med de av nämnden beslutade projektmålen) framgår:

Effektmål

Kort sikt

- Barn, unga och vårdnadshavare får tillgång till tidiga och tillgängliga insatser - Barn, unga och vårdnadshavare i behov av stöd ska genom samordning ha ett minskat antal kontakter med olika aktörer

⁵ I bilaga 1 framgår en lista med beslutsinstans och datum som visar när kommunerna antog målbilden.

<i>Medellång sikt</i>	- Aktörer som arbetar med barn, unga och vårdnadshavare har väl upparbetade och fungerande kontaktvägar över professions- och verksamhetsgränserna
	- Barn, unga och vårdnadshavare ges bättre förutsättningar för egenmakt och självständighet
	- Fler barn och unga lever med en god psykisk och fysisk hälsa - Fler barn och unga uttrycker framtidstro - Fler elever i årskurs 9 är behöriga till gymnasiet - Fler unga tar gymnasieexamen inom tre år - Färre barn och unga lever i barnfattigdom - Färre barn och unga placeras utanför det egna hemmet.

Andra mål kopplade till arbetet för samverkan kring stöd till barn och unga

Utöver arbetet inom ramen för projektet *Tillsammans för barnens bästa* beslutade nämnden 2023 om målet att "NSV:s verksamheter ska verka för att barn och unga i Sörmland får god, nära och samordnad vård och omsorg som stärker hälsan"⁶. Enligt verksamhetsberättelsen 2023 skulle det tas fram lämpliga indikatorer till detta mål till år 2024. För 2024 års verksamhet beslutade nämnden om två indikatorer:

- Andel hälsovårdsundersökningar genomförda på placerade barn (målvärde 40%)
- Andel tandhälsoundersökningar genomförda på placerade barn (målvärde 40%)

Uppföljning

Uppföljning av nämndens mål som beslutas inom verksamhetsplanen sker genom delårsrapport och verksamhetsberättelse vid årets slut. De två beslutade indikatorerna som berör det granskade området följs enligt delårsrapporten upp på årsbasis.

Uppföljning av projektet *Tillsammans för barnens bästa* beskrevs i avsnittet ovan.

Kommentarer och bedömningar

Den gemensamma målbilden som är beslutad av regionfullmäktige och av kommunerna innehåller inga tydliga och uppföljningsbara mål, utan vi bedömer denna vara en avsiktsförklaring och vision. Projektmålen beslutades senare av NSV. Länsstyrgruppens beslut om ett projektdirektiv för utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa* bryter ner den politiskt beslutade visionen och målen, men dessa effektmål är inte politiskt beslutade.

Mot ovan bakgrund bedömer vi att det finns behov för att förtydliga målen och förväntningarna från politiskt håll. Genom att besluta om politiska mål och om önskat resultat inom området kan en mer effektiv styrning uppnås från nämndens sida. Vi bedömer att avsaknaden av tydliga politiskt beslutade mål inom området utgör en risk för att projekt fortsätter att drivas utan politisk förankring och att projekt som pågår inte på det mest effektiva sätt bidrar till utveckling inom området. Mätbara och mer konkreta mål förbättrar dessutom förutsättningarna för att kunna göra bättre uppföljningar och mäta uppnådda resultat.

⁶ Nämndens verksamhetsberättelse för 2023, sidan 5.

Avsaknaden av systematiska måluppföljningar om den beslutade målbilden och om projektets mål försvårar en bedömning av ifall arbetets uppnådda resultat motsvarar de beslutade målen.

Vi har uppmärksammat att de deltagande kommuners beslut om samma målbild kan utgöra en risk för att liknande problematik uppkommer i kommunerna, det vill säga att verksamheterna bedriver ett arbete som saknar politisk förankring.

Rekommendationer

Mot ovan bakgrund rekommenderar vi nämnden att

- förbättra sin målstyrning genom att förtydliga målbilden och önskat resultat. Att ge tydligare riktlinjer om vilka resultat ska uppnås och mätas skulle även underlätta möjligheten både för regionen och för kommunerna att utvärdera framstegen.

3.3 Har nämnden utformat en ändamålsenlig organisation för samverkan kring stöd till barn och unga? Finns det strukturer för samverkan mellan berörda aktörer (skola, BUP, vuxenpsykiatri och primärvård)?

lakttagelser

Länsstyrgruppen har det övergripande ansvaret för att leda utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa* enligt nämndens beslut från 2021. För att hantera detta arbete har Länsstyrgruppen tillsatt en styrgrupp. Styrgruppen för projektet består av 3 representanter från Länsstyrgruppen, 2 representanter från skolchefsnätverket, 1 representant från Hälsoval (Region Sörmland) samt 2 representanter från Länsgemensamt regionalt stöd. Följeforskare deltar också vid gruppens sammanträden. Av de tre representanterna från Länsstyrgruppen är en person divisionschef från psykiatri, inklusive BUP. Representanten från Hälsoval arbetar i en central roll inom barnhälsovård (primärvårdsnivå) i hela Sörmland.

Representanter psykiatri, BUP, hälso- och sjukvård samt primärvården har även kontakt med organisationen kring *Tillsammans för barnens bästa* i andra forum, som i arbetsgrupp och beredningsgrupp för barn.

Ett av projektets uttalade mål är att införa gränsöverskridande samverkansformer för de aktörer som arbetar med barn och unga. Inom ramen för projektet pågår pilotstudier där nya sätt att samverka testas i praktiken. Dessa modeller inkluderar samarbete mellan skola, socialtjänst, psykiatri och primärvård med syfte att samordna insatser för barn och unga med behov av stöd.

Organisationen på operativ nivå består av två projektledare som leder och följer projektets utveckling.

I en intervju med en representant från en av de deltagande kommunerna framkom det att nätverket med skolchefer som organiserats inom ramen för projektet är mycket värdefullt. Intervjupersonen betonade att nätverkandet i sig hade många fler fördelar än bara för detta specifika projekt.

Kommentarer och bedömningar

Länsstyrgruppen har på uppdrag av nämnden utsett en styrgrupp för att leda utvecklingsarbetet, vilket är ett viktigt steg i att skapa en samordnad struktur för samverkan kring barn och unga. I

styrgruppen ingår representanter för skola, psykiatri, BUP och hälso- och sjukvård, vilket ger strukturer för en ändamålsenlig samverkan mellan berörda aktörer.

Från kommunernas sida framkom att nätverket med skolchefer uppskattas mycket och anses ha ett värde som sträcker sig utanför projektet *Tillsammans för barnens bästa*.

Sammantaget gör vi bedömningen att det finns en ändamålsenlig intern organisation för samverkan kring stöd till barn och unga.

3.4 Har nämnden säkerställt att ansvarsfördelningen är tydlig mellan aktörerna och inom organisationen?

lakttagelser

Länsstyrgruppens uppdrag och ansvar framgår av uppdraget från nämnden. I Länsstyrgruppens Projektdirektiv förtydligas ytterligare detta ansvar i skrivningen att *"Projektbeställaren är Länsstyrgruppen. [...] Projektbeställare är ytterst ansvarig för Tillsammans för barnens bästa i Sörmland."*⁷

Projektmålen beslutades av nämnden i samband med beslutet om att ge uppdraget till Länsstyrgruppen. Länsstyrgruppen i sin tur beslutade om Projektdirektivet. Styrgruppen utsågs av Länsstyrgruppen genom projektdirektivet och styrgruppens ansvar framgår också i Projektdirektivet: *"Projektbeställare har delegerat ansvaret för det löpande arbetet och dess beslutspunkter till en styrgrupp"*⁸.

Organisationen på operativ nivå består av två projektledare som leder och följer projektets utveckling och deras ansvar finns beskrivet i Projektdirektivet.

Kommunernas egna beslut om att anta målbilden visar deras önskan om att delta i samverkan. Samtidigt visar granskningen att kommunernas roll och ansvar inte framgår i några av de beslutade styrdokumenterna. Kommunernas deltagande och hur mycket resurser de önskar avsätta för samverkan beslutas naturligtvis inom deras respektive organisation och de genomförda intervjuerna tyder på att kommunerna bedömer att de avsatta resurserna för samverkan sammantaget ger nyttoeffekter för verksamheterna. I intervjuerna med regionens tjänstepersoner och med representanter från kommunerna beskrevs regionens roll som ett stöd till att utveckla kommunernas ordinarie verksamheter. Samtidigt konstaterade representanter från en av kommunerna att samverkan kräver en del resurser för bl.a. att delta i möten.

Kommentarer och bedömningar

Vi bedömer att det finns en tydlig ansvarsfördelning för projektet *Tillsammans för barnens bästa* internt inom nämndens förvaltningsorganisation. Såväl Länsstyrgruppens som projektorganisationens roller och ansvar finns dokumenterat.

⁷ Projektdirektivet, sidan 5.

⁸ Projektdirektivet, sidan 5.

Granskningen visar att det saknas dokumentation om regionens förhållande till de deltagande kommunerna i projektet och också om kommunernas ansvar och roll. Vi bedömer att förhållandet mellan regionen och de deltagande kommunerna behöver förtydligas för att säkerställa att förväntningarna är lika från båda parter sidor.

Sammantaget bedömer vi att ansvarsfördelningen är mindre tydlig för aktörerna som samverkar med regionen inom ramen för projektet *Tillsammans för barnens bästa*. Inom ramen för sitt ansvar för att tillvarata de synergier som ligger i att samverka i hela regionen mellan de olika huvudmännen bör nämnden säkerställa att roller och ansvar för de aktörer som involveras i arbetet tydliggörs.

Rekommendationer

Vi rekommenderar nämnden att

- säkerställa att roller och ansvar förtydligas mellan regionen och kommunerna som involveras i projektet *Tillsammans för barnens bästa* tydliggörs.

3.5 Hur följs arbetet upp med samverkan för att stödja barn och unga? Finns det tillräcklig kontroll som säkerställer att eventuella avvikelser från mål upptäcks och finns det rutiner för hur nämnden ska agera i dessa situationer?

Iakttagelser

Flera iakttagelser kring uppföljning av arbetet beskrivs ovan i avsnitt 3.1 och 3.2.

Nämndens interna kontrollplan innehåller inga kontrollpunkter som kan kopplas till detta ansvarsområde.

Som det framgår ovan finns det brister i nämndens uppföljning av arbete med *Tillsammans för barnens bästa*. Målen som är beslutade för projektet (projektmålen) har inte återrapporterats till nämnden. En muntlig redovisning är planerad för december 2024 enligt intervjuerna.

Rutiner saknas för hur nämnden ska agera i en situation där avvikelser från mål i samband med arbetet med stöd för barn och unga.

Kommentarer och bedömningar

Vår bedömning är att nämnden inte har tillräcklig kontroll som säkerställer att eventuella avvikelser från mål i arbetet med samverkan för att stödja barn och unga upptäcks.

Avsaknaden av systematisk måluppföljning om såväl Länsstyrgruppens uppdrag från 2021 som de beslutade målen kring projektet *Tillsammans för barnens bästa* gör att nämnden saknar underlag för att kunna bedöma om målen har uppnåtts och om det pågående arbetet bidrar till måluppfyllelse i framtiden. Det saknas rutiner för hur nämnden ska agera i en situation där det finns avvikelser i förhållande till de beslutade målen.

Rekommendationer

Vi rekommenderar nämnden att

- i samband med förtydligandet av nämndens mål också säkerställer rutiner för systematisk uppföljning av målen och därmed av det granskade ansvarsområdet.

3.6 Vilka konkreta insatser har det gjorts inom området och vilka konkreta resultat har uppnåtts inom området?

lakttagelser

Inom ramen för *Tillsammans för barnens bästa* pågår det pilotprojekt för att testa nya sätt att samverka på. Pilotprojekt pågår i Flens, Vingåkers, Oxelösunds och Eskilstuna kommuner samt ett NPF-projekt i Gnesta, Katrineholm och Strängnäs kommuner, där tre projektgrupper arbetar utifrån tvärprofessionell kompetens med resurser från skola, socialtjänst samt Barn- och Ungdomspsykiatri. I Oxelösund undersöks möjligheterna till att arbeta familjecentralsliknande upp till 18 år, det vill säga med samlokalisering av verksamheter. I Eskilstuna, Flens och Vingåkers kommuner pågår projekt baserat på verktyget "barnets bästa-hjulet" som stöd i samtalet med barn, ungdomar och vårdnads-havare för att se helheten kring barn och ungas hälsa samt med att undersöka att arbeta med en samordningsfunktion vilket syftar till att professionen ska samordna kontakterna så snart ett barn eller en ungdom har behov av stöd från fler än en verksamhet.⁹

Tillsammans för barnens bästa har en central roll i samverkan kring stöd till barn och unga, men även andra projekt pågår, bland annat:

- En långtidsstudie (forskningsprojekt) Karta och kompass rörande barns och ungas hälsa i Sörmland
- Tillsammans för unga vuxna med psykosocial problematik (projektdirektiv beslutat 2022)
- Egenvård under korttidsvistelse inom LSS- Barn och unga under 18 år (projektdirektiv beslutat 2023)

Många av de insatser och arbeten som pågår syftar till en långsiktig förändring. Det är därför svårt att ange konkreta resultat för var och en av projekten. Enligt de genomförda intervjuerna följs utvecklingen både genom egna insatser (som långtidsstudiet som beskrivs ovan) och genom att följa andra intresseorganisationers resultat som mäter barns och ungas hälsa.

I en intervju med en kommuns representant framkom att de konkreta insatserna utgör värde i kommunens verksamhet, där verktyg som har tagits fram inom ramen för projektet har gett resultat i det dagliga arbetet.

Kommentarer och bedömningar

Trots de brister som framkom kring den politiska styrning och uppföljning av området visar granskningen att många värdefulla insatser görs och att arbetet med att tillvarata synergier inom området stöd till barn och unga pågår. Kärnan i arbetet är projektet *Tillsammans för barnens bästa* men det finns även andra pågående projekt.

Det granskade ansvarsområdet går inte att helt avgränsa gentemot närliggande frågor och i detta sammanhang bedömer vi att nämnden kan och bör inta en ännu tydligare och aktiv roll för att finna

⁹ Information om de pågående pilotprojekten finns på webbsidan <https://samverkan.regionsormland.se/utveckling-och-samarbete/samverkan-socialtjanst-och-vard/utvecklingsarbeten-i-samverkan/tillsammans-for-barnens-basta/piloter/> (senast besökt 2024-09-19).

ytterligare synergieffekter, till exempel genom att göra en sammanställning över pågående projekt och insatser och utvärdera hur dessa kan samordnas.

Konkreta resultat som har uppnåtts är svåra att mäta och framför allt är det problematiskt att dra slutsatser om mätbara förändringar med säkerhet är effekter av ett enskilt projekt eller insats. Detta leder oss än en gång till att betona vikten av att nämnden beslutar om tydliga och mätbara mål inom detta område.

4. Gransknings resultat

4.1 Sammanfattning av svaren på kontrollfrågorna

Kontrollfråga	Svar på kontrollfrågan
Hur har det beslutade styrdokumentet <i>Tillsammans för barnens bästa</i> implementerats? Har arbetet följts upp, inklusive uppdraget från 2021 till Länsstyrgruppen?	<p>Arbetet med att implementera styrdokumentet som beskriver målbilden <i>Tillsammans för barnens bästa</i> pågår.</p> <p>Nej, nämnden har inte följt upp Länsstyrgruppens uppdrag från 2021, där <i>Tillsammans för barnens bästa</i> är en del av.</p>
Vilka mål har nämnden beslutat som berör området samverkan kring stöd till barn och unga och har dessa mål uppnåtts?	<p>Den gemensamma målbilden som är beslutad av regionfullmäktige och av kommunerna innehåller inga tydliga och uppföljningsbara mål. Det finns behov för att förtydliga målen och förväntningarna från politiskt håll.</p> <p>Avsaknaden av tydliga politiskt beslutade mål inom området utgör en risk för att projekt fortsätter att drivas utan politisk förankring och att projekt som pågår inte på det mest effektiva sätt bidrar till utveckling inom området.</p> <p>Utöver den gemensamma målbilden för <i>Tillsammans för barnens bästa</i> har nämnden beslutat om två indikatorer för 2024 som berör området. Dessa kommer att följas upp på årsbasis.</p> <p>Avsaknaden av systematiska måluppföljningar om den beslutade målbilden och om projektets mål försvårar en bedömning av ifall arbetets uppnådda resultat motsvarar de beslutade målen.</p>
Har nämnden utformat en ändamålsenlig organisation för samverkan kring stöd till barn och unga? Finns det strukturer för samverkan mellan berörda aktörer (skola, BUP, vuxenpsykiatri och primärvård)?	Ja. Nämnden har utformat en ändamålsenlig organisation för samverkan kring stöd till barn och unga som ger struktur för samverkan mellan berörda aktörer.

<p>Har nämnden säkerställt att ansvarsfördelningen är tydlig mellan aktörerna och inom organisationen?</p>	<p>Delvis. Det finns en tydlig ansvarsfördelning för projektet <i>Tillsammans för barnens bästa</i> internt inom nämndens förvaltningsorganisation, men det saknas tydlighet om regionens förhållande till de deltagande kommunerna.</p> <p>Förhållandet mellan regionen och de deltagande kommunerna behöver förtydligas för att säkerställa att förväntningarna är lika från båda parter sidor.</p>
<p>Hur följs arbetet upp med samverkan för att stödja barn och unga? Finns det tillräcklig kontroll som säkerställer att eventuella avvikelser från mål upptäcks och finns det rutiner för hur nämnden ska agera i dessa situationer?</p>	<p>Nämnden har inte tillräcklig kontroll för att säkerställa att eventuella avvikelser från mål i arbetet med samverkan för att stödja barn och unga upptäcks.</p> <p>Avsaknaden av systematisk måluppföljning av såväl Länsstyrgruppens uppdrag från 2021 som de beslutade målen kring projektet <i>Tillsammans för barnens bästa</i> gör att nämnden saknar underlag för att kunna bedöma om målen har uppnåtts och om det pågående arbetet bidrar till måluppfyllelse i framtiden. Det saknas rutiner för hur nämnden ska agera i en situation där det finns avvikelser i förhållande till de beslutade målen.</p>
<p>Vilka konkreta insatser har det gjorts inom området och vilka konkreta resultat har uppnåtts inom området?</p>	<p>Trots de brister som framkom kring den politiska styrning och uppföljning av området visar granskningen att många värdefulla insatser görs och att arbetet med att tillvarata synergier inom området stöd till barn och unga pågår. Kärnan i arbetet är projektet <i>Tillsammans för barnens bästa</i> men det finns även andra pågående projekt.</p>

4.2 Svar på granskningens fråga och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning är att nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård **inte i tillräcklig grad säkerställer** att arbetet med att tillvarata synergier inom området stöd till barn och unga bedrivs ändamålsenligt och effektivt. Vår huvudsakliga anmärkning riktas mot nämndens bristfälliga målstyrning och uppföljning av projektet *Tillsammans för barnens bästa* som utgör kärnan i det granskade området.

Projektet *Tillsammans för barnens bästa* fortsätter sedan 2024 utan att nämnden har fattat beslut därom.

Den beslutade målbilden ger i sig inte tillräcklig tydlighet om önskat resultat och projektmålen som framgår i ett senare beslut har inte beslutats av de deltagande kommunerna. Beslutet om målbilden saknar vidare instruktioner om, när och hur återkoppling till nämnden eller till regionfullmäktige ska ske. Länsstyrgruppens projektdirektiv förtydligar målbilden genom att beskriva effektmål. Samtidigt framgår det av projektdirektivet att uppföljning av effektmålen ligger utanför projektet, vilket sammantaget bidrar till att inga av de beslutade målen har följts upp av nämnden.

Ovan analyser leder oss till bedömningen att projektet bedrivs utan en tillräckligt tydlig styrning från nämndens sida, vilket i sin tur utgör en risk för att arbetet bedrivs utan en politisk förankring och att projekt som pågår inte på det mest effektiva sätt bidrar till utveckling inom området.

Bristen på strukturerad måluppföljning gör det svårt att fullt ut bedöma effektiviteten och resultaten av nämndens arbete med att tillvarata synergier inom området stöd till barn och unga.

Nämnden har inte följt upp de uppdrag som Länsstyrgruppen fick 2021, där projektet *Tillsammans för barnens bästa* utgör ett av uppdragen.

Vi har även uppmärksammat att de deltagande kommunernas beslut om samma målbild kan utgöra en risk för att liknande problematik uppkommer i kommunerna, det vill säga att verksamheterna bedriver ett arbete som saknar politisk förankring.

Nämnden har tillsett att det finns en ändamålsenlig organisation och tydlig ansvarsfördelning för arbetet inom förvaltningen. Samtidigt saknas det tydlighet i regionens förhållande med de deltagande kommunerna inom projektet *Tillsammans för barnens bästa*.

Nämnden saknar tillräcklig kontroll som säkerställer att eventuella avvikelser från mål i arbetet med samverkan för att stödja barn och unga upptäcks. Avsaknaden av systematisk uppföljning gör att nämnden saknar underlag för att kunna bedöma om målen har uppnåtts och om det pågående arbetet bidrar till måluppfyllelse i framtiden. Det saknas rutiner för hur nämnden ska agera i en situation där det finns avvikelser i förhållande till de beslutade målen.

Samtidigt vill vi framhålla att det pågår mycket värdefullt arbete för att utveckla samverkan kring barn och unga. Inte minst värdesätts den möjlighet som har skapats genom att involvera skolchefsnätverket. Möjligheten att träffas på en arena där olika professioner deltar uppskattas och främst skolans närvaro bedöms vara viktig.

Efter genomförd granskning rekommenderar vi nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård att

- initiera ett ärende för att besluta om och i så fall i vilken form och med vilka mål projektet *Tillsammans för barnens bästa* ska fortsätta.
- säkerställa att projektet *Tillsammans för barnens bästa* följs upp i förhållande till projekt- och effektmålen.
- följa upp Länsstyrgruppens arbete med de uppdrag som getts 2021.
- förbättra sin målstyrning genom att förtydliga målbilden och önskat resultat för projektet *Tillsammans för barnens bästa*.
- i samband med förtydligandet av nämndens mål säkerställa rutiner för systematisk uppföljning av målen och därmed av det granskade ansvarsområdet.
- säkerställa att roller och ansvar förtydligas mellan regionen och kommunerna som involveras i projektet *Tillsammans för barnens bästa* tydliggörs.

Malmö, 2024-10-09

Teodora Heim
Av Skyrev certifierad kommunal yrkesrevisor

Bilaga 1 – beslut om den gemensamma målbilden i kommunerna

Kommun	Instans	Beslutsdatum
<i>Region Sörmland</i>	Regionfullmäktige	2021-09-14
<i>Eskilstuna kommun</i>	Kommunfullmäktige	2022-03-03
<i>Flens kommun</i>	Kommunfullmäktige	2021-12-06
<i>Gnesta kommun</i>	Kommunstyrelsen	2021-10-11
<i>Katrineholms kommun</i>	Kommunstyrelsen	2021-09-29
<i>Nyköpings kommun</i>	Kommunstyrelsen	2021-11-08
<i>Oxelösunds kommun</i>	Kommunstyrelsen	2021-10-27
<i>Strängnäs kommun</i>	Kommunfullmäktige	2021-09-27
<i>Trosa kommun</i>	Kommunstyrelsen	2021-09-08
<i>Vingåkers kommun</i>	Kommunfullmäktige	2021-09-13